SAROS KÖRFEZİ'NDE (KUZEY EGE DENİZİ) ZAMANA BAĞLI KALİTATİF VE KANTİTATİF FİTOPLANKTON DEĞİŞİMLERİ

Muhammet TURKOGLU

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Su Ürünleri Fakültesi, Terzioğlu Kampüsü
17100 Çanakkale/Türkiye
mturkoglu@comu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Saros Körfezi'nde Mart 2002, Mayıs 2002, Eylül 2002, Nisan 2003, Ağustos 2003 ve Aralık 2003 örnekleme dönemlerini kapsayan Mart 2002 ve Aralık 2003 periyodunda mevsimsel olarak yapılan arazi çalışmaları sonucu toplanan fitoplankton örneklerinin zamana, istasyonlara ve derinliğe bağlı değişimlerinin ekolojik ve biyo-istatiksel yorumunu içermektedir. Saros Körfezi'nde 0-10 m deki Karadeniz kökenli yüzey sularında NO^{-}_{2}+NO^{-}_{3} 0.06-1.38 µM, PO^{-3}_{4} 0.02-1.53 µM ve SiO_4 0.53-3.77 µM arasında değişirken, 25-75 m aralığındaki Atlantik kökenli sularda NO^{-}_{2}+NO^{-}_{3} 0.05-1.60 µM, PO^{-3}_{4} 0.02-1.36 µM ve SiO_4 0.67-4.48 µM arasında değişim göstermiştir. Saros Körfezinde ortalama N:P ve Si:P oranları sırasıyla 0.09-81.5 ve 0.76-107.0 aralığında değişmektedir. Saros Körfezi'nde nitratın sınırlayıcı rolünün fosfattan daha yüksek olduğu görülmüştür. Çanakkale Boğazı ve Meriç nehrinden direkt etkilenen 1 ve 9 nolu istasyonlardaki (5-16 µg L^{-1}) ve 4 nolu istasyonda Nisan 2003 döneminde yüzeyde oluşan klorofil-a konsantrasyonları (6.0 µg L^{-1}) hariç, Saros Körfezi'nde klorofil-a 0.04-3.66 µg L^{-1} aralığında değişim göstermiştir.

Saros Körfezi'nde bir genusa ait 1 taksa Cyanophyceae, 17 genusa ait 52 species, 12 varyete ve 2 forma olmak üzere 66 taksa Dinophyceae, 1 genus'a ait 1 species olmak üzere 1 taksa Prymnesiophyceae, 2 genus'a ait 3 species ve 2 varyate olmak üzere 5 taksa Dictyochophyceae, 39 genus'a ait 87 species, 7 varyate ve 2 forma olmak üzere 96 taksa Bacillariophyceae, 2 genus'a ait 2 species olmak üzere 2 taksa Euglenophyceae ve 1 genusa ait 2 species olmak üzere 2 taksa Chlorophyceae olmak üzere 63 genusa ait

174 taksa fitoplankton tayin edilmiştir. Bu taksonomik gruplar içinde kalitatif bazda en zengin gruplar %55.3 oran ile *Bacillariophyceae*, %37.9 oran ile *Dinophyceae* grupları olmuştur. Saros Körfezi'nde toplam fitoplankton üretim kapasitesinin ilkbahar (Mayıs 2002 ve Nisan 2003) döneminde diğer dönemlere göre çok yüksek olduğu görülmüştür. Toplam fitoplankton bazında 1, 3, 5 ve 9 nolu istasyonlarda ilkbaharda oluşan fitoplankton yoğunluğunun ($1.2x10^7$-$3.0x10^7$ hücre L^{-1}) diğer istasyonlarda aynı dönemde oluşan yoğunluğundan ($1.0x10^6$-$8.0x10^6$ hücre L^{-1}) çok daha yüksektir. Meriç nehrinin etkisindeki 9 nolu ve Çanakkale Boğazı'nın etkisindeki 1 nolu istasyonlarda Nisan 2003, Ağustos 2003 ve Aralık 2003 örnekleme dönemlerinde oluşan aşırı algal üremeler hariç, genel olarak diyatom ve dinoflagellat üreme potansiyelinin $1.0x10^6$ hücre L^{-1} değerinin çok altında olduğu görülmüştür. Ayrıca, fitoplankton yoğunluğunun düşük olduğu dönemlerde diversite indeksi yüksek, yüksek olduğu dönemlerde düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Kuzey Ege Denizi, Saros Körfezi, nütrientler, klorofil-a, fitoplankton